

ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА В СИСТЕМІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ

Д. О. Дзензелюк¹, Г. П. Грибан²

¹ Житомирський національний агроекологічний університет, Старий бульвар, 7, Житомир, 10008, Україна

² Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

Сучасна студентська молодь має здійснити кардинальні зміни у своїй свідомості та поведінці, сформулювати і добровільно прийняти обмеження та заборони, що продиктовані законами розвитку природи. Необхідні також фундаментальні зміни в системі освіти, її цінностях, способах життя з

врахуванням екологічних, економічних, політичних, соціальних і духовних потреб сьогодення. Це питання покликана забезпечити екологічна освіта.

Екологічна освіта має визначити пріоритетні напрямки виховання студентської молоді, формування у неї таких моделей поведінки в природному середовищі, які відтворюють екологічний розвиток. Створення нової парадигми екологічної освіти потребує відображення і розкриття її змісту, форм та методів у всіх навчальних дисциплінах, в тому числі і у фізичному вихованні [1, 2].

Одним із напрямів поліпшення ефективності навчально-виховного процесу з фізичного виховання, якості проведення фізкультурно-оздоровчих заходів та збереження стану здоров'я студентської молоді є включення до навчальних програм з фізичного виховання у вищих навчальних закладах України питань екологічної освіти і виховання, які повинні забезпечити студентів системою знань про позитивний і негативний вплив чинників навколишнього середовища на стан життєдіяльності людини; надати рекомендації щодо проведення занять фізичними вправами в умовах забрудненого навколишнього середовища, в тому числі, різних температурних чинників, забрудненого повітря, води, продуктів харчування тощо [1, 2, 3].

Аналіз літературних джерел та досвід педагогічної роботи показав, що організація навчально-виховного процесу студентської молоді, яка проживає в умовах забрудненого навколишнього середовища, потребує особливої уваги щодо формування системи екологічної освіти в процесі фізичного виховання. Причиною цього є: 1) відсутність екологічних знань у викладачів кафедр фізичного виховання; 2) неналежна матеріально-технічна база для проведення рекреаційно-оздоровчих і профілактичних занять фізичними вправами; 3) неналежний медичний огляд, контроль за станом здоров'я молоді і за навколишнім середовищем; 4) недостатня кількість годин, відведених на фізичне виховання та спортивно-масову і фізкультурно-оздоровчу роботу; 5) несистематичний контроль за фізичним розвитком, розумовою і фізичною працездатністю; 6) відсутність наукових рекомендацій щодо фізичних навантажень в умовах забрудненого навколишнього середовища, особливо іонізуючого випромінювання; 7) не дотримання вимог щодо особливостей харчування в умовах радіонуклідного забруднення; 8) відсутність знань, умінь і навиків у студентів щодо поведінки в умовах навколишнього природного середовища під час проведення фізкультурно-оздоровчих заходів, дозвілля та відпочинку [1, 3].

Система екологічної освіти базується на таких педагогічних принципах, як безперервність, наступність, відповідність віковим особливостям та регіональним природно-етнічним чинникам. Місце екологічної освіти системі фізичного виховання студентської молоді визначається такими положеннями:

1. Екологічна освіта розвиває комунікативні можливості студентів через з'ясування понять, які є необхідним компонентом спілкування. Необізнаний з цими поняттями студент не може адекватно сприймати сучасну інформацію, що стосується сфери фізичної культури і спорту, здорового способу життя та небезпечних умов навколишнього середовища, в яких вони можуть

функціонувати. Наявність певних екологічних знань дозволяє студентів вільно приймати відповідні рішення щодо своєї поведінки в негативних умовах навколишнього природного середовища.

2. Екологічна освіта виконує важливу інформативну функцію, оскільки екологічні знання надають студентам всебічні дані про природне середовище, природні ресурси, які становлять матеріальну основу існування людини. Такі знання забезпечують набуття студентами навичок контакту і взаємодії з природою. У процесі фізичного виховання екологічна освіченість дозволяє студентам використовувати природні чинники для зміцнення здоров'я, проведення спортивних заходів, вірної побудови свого режиму харчування, методики тренувань, проведення дозвілля, відновлення працездатності тощо.

3. Екологічна освіта формує особистість студента, розвиває психоемоційну та інтелектуальну сфери, здатність логічно мислити, уміти передбачати наслідки своєї поведінки у природі, формувати ставлення до природи. Тому студенти у процесі професійно-прикладної фізичної підготовки повинні оволодіти знаннями, практичними навичками й уміннями поведінки в надзвичайних екстремальних ситуаціях (повені, паводки, урагани, зсуви ґрунту, шквали та смерчі, лавини, пожежі, висока або низька температура навколишнього середовища, напади отруйних плазунів або хижаків, поведження з отруйними рослинами тощо).

Література

1. Грибан Г. П. Вплив навколишнього середовища на методи і засоби фізичного виховання учнівської та студентської молоді / Г. П. Грибан, Ф. Г. Опанасюк // Вісник держ. агрокол. акад. України: наук.-теорет. зб., 1998. – № 2. – С. 14–17.

2. Грибан Г. П. Зміцнення здоров'я і фізичної підготовленості студентів в умовах малих доз радіаційного забруднення: навч. посібник / Г. П. Грибан, В. П. Краснов, С. І. Присяжнюк. – К.: Аграрна освіта, 2005. – 113 с.

3. Грибан Г. П. Физическое воспитание студенческой молодежи в условиях радиоактивного загрязнения окружающей среды / Г. П. Грибан, Д. А. Дзензелок // Экология: образование, наука, промышленность и здоровье. Вестник БГТУ, № 8. – Ч. 1. – Белгород, 2004. – С. 86–87.